

Hoe leefden de Katharen

Door P.F.v.d.Meer

Pietermeer555@gmail.com

www.pentahof.nl

Dit is uitgave no. 1337 van
stichting vd Meer-Pentagram /
het Lage Landen Leerhuis
Datum 23-10-2023

In deze brochure willen we eens kijken naar de leefwijze van de Katharen. Er zijn diverse bronnen die over het leven van de Katharen vertellen. Soms spreken deze bronnen elkaar tegen. Onderstaande opsomming kan daarom afwijkend zijn tov bepaalde bronnen. Er is veel kennis mbt de Katharen vernietigd of verloren gegaan.

De Katharen waren een gnostieke beweging die leefden in de 12^e – 13^e eeuw voornamelijk in Zuid-Frankrijk. De naam ‘Katharen’ was Grieks voor ‘zuiveren’.

Hieronder volgt een onvolledige opsomming van levenskenmerken van de Katharen:

- De belangrijkste vraag in het leven van de katharen was: „Waar komt het kwaad vandaan en hoe wordt de mens daarvan verlost?“ Het antwoord dat de kerk daarop gaf sprak hen niet aan. Immers, als de volmaakte God alles geschapen had, hoe zouden dan zonde, verdriet en pijn in de wereld gekomen zijn? Dat moest wel het werk zijn van een andere schepper, de Satan. De mens, aldus de Katharen, behoort in wezen tot het rijk van de goede God; dat wil zeggen tot het rijk van een geestelijke, onzichtbare, ontastbare werkelijkheid. Zijn lichaam echter is op aarde terechtgekomen in het rijk van de Satan; dat is de zichtbare, de tastbare, de stoffelijke wereld met al zijn kwaad en ellende. Toch is er volgens het Katharisme nog een vonkje van "de goede geest" in de aardse mens achtergebleven. Dat vonkje, de ziel, zit echter opgesloten in zijn stoffelijk omhulsel en bevindt zich dus in het domein van de Satan. Niettemin is die goddelijke vonk in staat zich uit de macht van de Boze te bevrijden. Het enige middel daartoe is de navolging van Christus. Deze heeft de mensen geleerd dat ze met gebed en met een leven van strikte armoede, kuisheid en nederigheid de reinheid van de ziel kunnen hervinden, zodat deze na de dood weer met zijn goddelijke oorsprong kan worden verenigd.

- De Katharen hadden geen geloofsbelijdenis
- Christen-zijn werd bepaald door iemands gedrag, niet door zijn geloof.
- Het gaat bij het Katharisme om innerlijk christendom (dat vanuit de buitenkant niet direct waarneembaar is) en om het activeren/integreren van Christus-energie in jezelf.
- Liefde was hun toetssteen voor het christen-zijn.
- Hadden hoop op de beloofde nieuwe hemel en aarde.
- Een christen is volgens de Katharen bij definitie geweldloos jegens mensen en dieren, spreekt de waarheid, eet vegetarisch en priesters leefden celibatair.
- Mannen hadden lang haar en een baard.
- De Katharen kenden niet een kerkgebouw als een geheiligde plaats van bijeenkomst. Bijeenkomsten vonden plaats bij iemand thuis.
- In het dagelijkse leven wilden de Katharen ook zo zuiver mogelijk leven. Hierdoor leefden Katharen materieel gezien eenvoudig/minimalistisch. Ze streefden geen materiële rijkdom na, zoals de pracht en praal die in de katholieke kerk te vinden was. Ze deelden bezittingen en namen in tegenstelling tot de katholieke kerk niet andermans land in beslag. In tegenstelling tot de katholieke kerk vroegen zij geen hoge prijs voor hun spirituele diensten.
- Katharen wilden dienstbaar zijn aan god en de medemens. Katharen waren niet solistisch bezig, maar ze werkten met elkaar samen. Ze inspireerden elkaar en hadden een klankbord/spiegel aan elkaar.
- De wijding van een Kathaar tot christen was de opnemng van een vrij en moraal autonoom mens, door een gemeenschap van vrijen. Er is geen spiritueel gezag. Wel waren er Kathaarse bisschoppen, maar die hadden alleen een rituele functie.
- De Kathaarse leer legde de toehoorders en de gelovigen geen enkel verbod of gebod op. Ieder was geheel vrij om te besluiten wel of niet in de Kathaarse leer te geloven, of in welk geloof dan

- ook. Deze verdraagzaamheid en openheid ging samen met hun geloof in reïncarnatie. De Katharen koesterden de overtuiging dat alle zielen ooit verlost zouden worden. Een ieder zou verlost worden op haar of zijn eigen tijd, zo niet in dit leven, dan wel in een volgend. Een niet-gelovige was voor haar een nog-niet-verloste goddelijke ziel.
- De Katharen kenden vier sacramenten te weten: handoplegging, het zegenen van het brood, het doen van boete en de wijding.
- De Katharen wezen de doop met water pertinent af. Zij geloofden niet dat je met behulp van water iemands ziel van zonden zou kunnen reinigen. Tevens maakten zij bezwaar tegen de doop van kinderen. Een spirituele wijding heeft alleen zin als de wijdeling er bewust voor kiest .
- Vrouwen waren voor de Katharen volkomen gelijkwaardig aan mannen. Zo mochten vrouwen ook belangrijke religieuze taken verrichten/rollen hebben, in tegenstelling tot in de kerk waar enkel mannelijke priesters aanwezig zijn.
- Katharen waren altijd geweldloos.
- De Katharen gingen ervan uit dat in elk mens een goddelijke vonk schuilt. Het levensdoel van de Katharen was dan ook om zich met die verborgen goddelijke kwaliteit te verbinden.
- Het Katharisme was geen nieuwe stroming doch een vorm van gnostiek.
- Katharen waren er van overtuigd dat de kern van hun leer alleen mondeling kon worden overgebracht.
- Katharen werden vaak uitgenodigd om te bemiddelen in conflicten zonder daarbij een oordeel uit te spreken, gelijk het woord: "Gij zult niet oordelen." Zij wezen elke vorm van lijfstraf, doodstraf of gevangenneming af. Zij streefden naar vrijwillig overeengekomen vergelijk tussen partijen. Het waren echte vrede-rechters.
- Katharen erkenden niet de paus als de representant van God op aarde. Ze kenden aan de bisschop van Rome geen enkel gezag toe.

- Stille speelde ook een belangrijke rol; het hielp de Katharen bijvoorbeeld om te contempleren en antwoorden in zichzelf te vinden.
- Katharen gingen ervan uit dat reïncarnatie bestond.
- De Katharen geloofden: Wie de angst overwint, is vrij. Wie vrij is, is onoverwinnelijk. Wie de angst voor de brandstapel overwint is sterker dan wie een burcht inneemt.
- Katharen noemden zichzelf chrétiens, christenen of amis de Dieu, vrienden van God.
- Elke Kathaar beschikte over zijn eigen goddelijke inspiratie die hem toeliet om de religieuze autoriteit van de Rooms-Katholieke Kerk te negeren en zijn eigen interpretaties over God, Jezus Christus en de Bijbel naar voor te schuiven. Omdat de Katharen zich meer bezighielden met het eren van hun eigen goddelijke ziel dan met het eren van hun god, was het katharisme eerder een mystieke beweging dan een godsdienst.
- De katharen predikten wat men zou kunnen beschouwen als een extreme vorm van christelijke theologie, waarin Jezus de centrale plaats innam. Ze baseerden dus hun leer op het Nieuwe Testament. Het Oude Testament en de kerkelijke dogma's verwierpen ze. De kathaarse leer kende maar twee principes (dualisme): het Goede, de eeuwige God, en het Kwaad, de vergankelijke, materiële wereld.
- Het Kathaarse geloof was dualistisch: in de kosmos waren zowel God als Satan machtig. Gezien het evidente bestaan van het kwaad waren alle Katharen het erover eens dat God onmogelijk de aarde geschapen kon hebben. God was niet verantwoordelijk voor het kwaad op aarde; dat had een boosaardige schepper gedaan.
- De Katharen baseerden zich hoofdzakelijk op het gezag van de bijbel die ze lieten vertalen in de volkstaal. Namelijk het Occitaans en het Italiaans. Tot op dat ogenblik had de Kerk het monopolie gehad over de beschikbaarheid van de bijbel en de

- theologische literatuur. Ze reageerden met angst en weerstand op het dreigende verlies aan macht.
- De kerk zag de Katharen als ketters (dit is een synoniem voor de Katharen). Zij wilden hen bekeren, bijvoorbeeld via preken. Toen dit niet werkte gingen zij hen (vaak samen met de Franse koning) vervolgen en doden, bijvoorbeeld via de inquisitie (de rechtbank van de Katholieke Kerk) en Albigenzische kruistochten (er bestond een onjuiste opvatting dat alle Katharen in Albi waren gecentraliseerd). Sommige Katharen vluchtten, bijvoorbeeld naar Zwitserland, Duitsland, België en Nederland.
 - Het laatste 'Katharenkasteel' dat de kerk in bezit nam was in Montségur in 1244. De kerk gaf de aanwezige Katharen de keuze om zich te laten bekeren of zelf op de brandstapel te stappen. Circa 200-225 Katharen stapten toen op de brandstapel.

Een Kathaar die veroordeeld werd tot de brandstapel:

Hieronder ziet u een herdenkingsmonument op de plek waarvan men denkt dat daar de laatste Katharen zijn verbrand. Dit is bij Château de Montségur.

